

A fragment of an ancient papyrus scroll, showing several lines of handwritten Greek text. The scroll is dark brown and has several irregular holes and tears, particularly along the top edge. The text is written in a cursive hand, characteristic of ancient manuscripts. The background is a light, neutral color.

Heprealaiskirje

Raamattutuntisarja

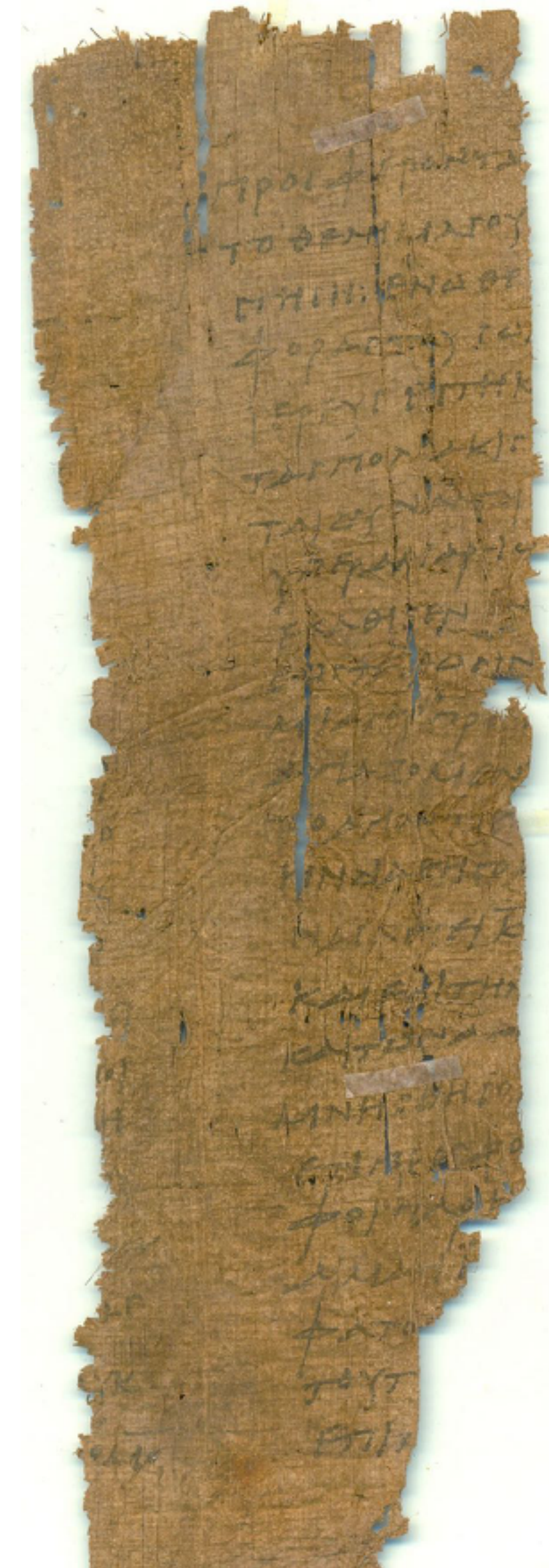
Samuli Siikavirta, PhD

Hepr. 3–5

- I. Poika ylimpänä välimiehenä 1:5-7:28
    - B. Eksoduksen johtajia suurempi Välimies (3:1–5:10)
      - 1. Suurempi kuin Mooses ja Joosua uskollisuudessa – lukijoiden tarve uskoa (3:1–4:13)
      - 2. Suurempi kuin Aaron armossa – lukijoiden tarve luottaa (4:14–5:10)
      - (3. Lukijoiden kypsymättömyys – 5:11–6:20)
-

Ⲡ13 (Papyrus 13), n. 225–250 jKr.

Eksoduksen johtajia suurempi Välimies (Hepr. 3–5)

1. Suurempi kuin Mooses ja Joosua uskollisuudessa – lukijoiden tarve uskoa (3:1–4:13)

- Tärkeitä nimiä kristityille (3:1):
  - ”pyhät veljet” (ἀδελφοὶ ἅγιοι / *adelfoi hagioi*) – Jeesuksen pyhittämät Jeesuksen veljet
    - Vrt. Hepr. 2:11: ”Sillä sekä hän, joka pyhittää, että ne, jotka pyhitetään, ovat kaikki alkuisin yhdestä. Sentähden hän ei häpeä kutsua heitä veljiksi...”
  - ”taivaallisesta kutsumuksesta (κλήσις / *klēsis*) osalliset”
    - kristityn kutsumus on aina taivaallinen, vaikkakin maan päällä
    - osallisuus = jakamista Kristuksessa
- Tärkeitä nimiä Jeesukselle (3:1):
  - ”meidän tunnustuksemme (ὁμολογία / *homología*) apostoli”
    - tunnustus = evankeliumin sisältö
    - apostoli: ainoa kerta UT:ssa kun Jeesusta nimitetään näin (vrt. Joh. ”lähetetty”)
      - papillinen termi, vrt. ylipappi, joka suurena sovituspäivänä edusti Jumalaa kansan edessä
      - lähetetty (LXX *aposteílo*) kuin Mooses faaraon eteen vapahtamaan kansan (2. Moos. 3:10)
  - ”ylimmäinen pappi”
  - tiivistävät Hepr. 1:1–2:18 opetuksen: Jeesuksen kautta Jumala julisti pelastuksen sanan ja sovitti synnit

Eksoduksen johtajia suurempi Välimies (Hepr. 3–5)

1. Suurempi kuin Mooses ja Joosua uskollisuudessa – lukijoiden tarve uskoa (3:1–4:13)

- erämaavaelluksen aikana kansaa johtivat Mooses, Aaron ja Joosua
- Jeesus on kuin Mooses (3:2), mutta enemmän!
  - suurempi kirkkaus (3:3)
  - suurempi uskollisuus Poikana, Jumalan huoneen (*oikós*), kirkon, haltijana (3:5)
- kehotus pitää vahvana toivon rohkeus ja kerskaus, koska aarre näin suuri (3:5)
  - Hengen varotus Ps. 95:7–11 (Hepr. 3:7–11): tuttu pe-illan ja la-aamun sapattipalveluksista – paatuminen, Jumalan kiusaaminen johtaa eksymiseen tieltä
    - midrash peser (3:12–13) eli opetus muutamasta avainsanasta
    - luopumisen vaara ”teissä” (3:12)
    - 3:14 vrt. 3:5: jatkakaa niin kuin alussa – Kristuksessa, luottamuksessa = uskossa Häneen
    - Jumalan katkeroituminen, viha ja rangaistus kohdistui valittuun kansaankin epäuskon tähden (3:15–19)

Eksoduksen johtajia suurempi Välimies (Hepr. 3–5)

1. Suurempi kuin Mooses ja Joosua uskollisuudessa - lukijoiden tarve uskoa (3:1–4:13)

- varoitus taipaleelle jäämisestä Israelin tavoin ja lupaus lepoon pääsystä (4:1)
  - vrt. ”sillä te ette vielä ole päässeet lepoon ettekä siihen perintömaahan, jonka Herra, sinun Jumalasi, on sinulle antava” (5. Moos. 12:9)
- yhtä lailla evankelioituja (εὐηγγελισμένοι, 4:2) kuin Israel
  - sanan tulee sulautua / sekoittua yhteen uskossa kuulijoihin, muuten ei hyödytä
    - = tottelemattomuus (ἀπειθεία / *apeítheia*, 4:6)
  - ”me uskovat” pääsemme lepoon (4:3)
- ”Hän on jossakin sanonut...”: puhuttu teksti, saarna? (4:4)

Eksoduksen johtajia suurempi Välimies (Hepr. 3–5)

1. Suurempi kuin Mooses ja Joosua uskollisuudessa – lukijoiden tarve uskoa (3:1–4:13)

- vielä on mahdollista tehdä parannus sanan kutsun kuulijoilla, ”tänä päivänä” (4:7)
- suurempi kuin Joosua: vei luvatus maan lepoon; Kristus vie todelliseen sapatinlepoon (*sabbatismós*, 4:8–9)
  - lepo teoista – lepoa armossa! (4:10)
  - ahkeroimisen (σπουδάζω) arvoista päästä siihen lepoon (4:11)
- Jumalan sanan elävä, voimallinen, terävä kaksiteräinen miekka, ”sydämen ajatusten ja aivoitusten tuomitsija” – tilinteon päivä on edessä, eikä mikään jää salaan (4:12–13)
  - eksodusviittaus Jumalaa ja Moosesta vastaan käyneistä israelilaisista: ”Yhtäkaikki he lähtivät uppiniskaisuudessaan kulkemaan ylös vuoristoon; mutta ei Herran liitonarkki eikä Mooseskaan siirtynyt leiristä. Silloin amalekilaiset ja kanaanilaiset, jotka siinä vuoristossa asuivat, syöksyivät alas ja voittivat heidät ja hajottivat heidät, ajaen heitä aina Hormaan asti.” (4. Moos. 14:43–45)

Eksoduksen johtajia suurempi Välimies (Hepr. 3–5)

2. Suurempi kuin Aaron armossa - lukijoiden tarve luottaa (4:14–5:10)

- Jeesus on suuri taivaallinen ylipappi, joka
  - on kulkenut läpi taivasten (4:14)
  - on Jumalan Poika (4:14)
  - voi sääliä (συμπαθῆναι / *sympathēnai*) heikkouksiamme (4:15)
  - on ollut kaikessa kiusattu, kuitenkin ilman syntiä (4:15)
- Siis:
  - pitäkäämme kiinni tunnustuksesta (4:14)
  - käykäämme uskalluksella / rohkeudella armon istuimen eteen (4:16)
    - Jumalan läsnäolon paikka liitonarkin päällä, jonne ylipappi meni kerran vuodessa suurena sovituspäivänä pirskontamaan sonnin verta + syntiuhripurkin verta kutakin 7 x armoistuimelle ja eteen (3. Moos. 16:2–34)

Ilmestysmajan rekonstruktio VT:n mittojen mukaan Timnan kansallispuistossa

Uhrialttari, ilmestysmaja, pyhä paikka, ylipapin asu ja väliverho kaikkeinpyhimpään

”arkin päällä kirkkauden kerubit varjostamassa armoistuinta” (Hepr. 9:5)

Eksoduksen johtajia suurempi Välimies (Hepr. 3–5)

2. Suurempi kuin Aaron armossa - lukijoiden tarve luottaa (4:14–5:10)

- Aaronin inhimillinen ylipappeus (5:1–4)
  - ylipappi voi sääliä toisia tietämättömiä ja eksyviä, koska on itsekin heikko
  - ylipapin täytyy uhrata syntisenä itsensäkin puolesta
  - Jumala kutsuu ylipapit kuten Aaronin, ei ihminen itse (vaikka korruptiota esiintyikin ja ylipapin nimitys myöhemmin jopa ostettiin)
- Jeesuksen suuri ylipappeus (5:5–10)
  - Jumala synnytti Hänet pojakseen (Ps. 2:7)
  - iankaikkinen pappi Melkisedekin järjestyksen mukaan (Ps. 110:4; vrt. 1. Moos. 14:18–20)
    - enemmän lainauksia tästä psalmin jakeesta kuin muualla Raamatussa (5:6; 7:17, 21; + 8 viittausta luvuissa 5–7)

Eksoduksen johtajia suurempi Välimies (Hepr. 3–5)

2. Suurempi kuin Aaron armossa - lukijoiden tarve luottaa (4:14–5:10)

- Jeesuksen huudot ja kyyneleet + Jumalan kunnioitus → ylösnousemus (5:7)
- Jeesus oppi kuuliaisuuden ihmisenä kärsimyksen kautta (5:8) – esimerkkinä meillekin!
- ”täydelliseksi tullut” = se on täytetty! (5:9) – pelastus kuuliaisille

Eksoduksen johtajia suurempi Välimies (Hepr. 3–5)

3. Lukijoiden kypsymättömyys - 5:11-6:20

- Tästä jatketaan ensi kerralla!